19. Strategisch advies

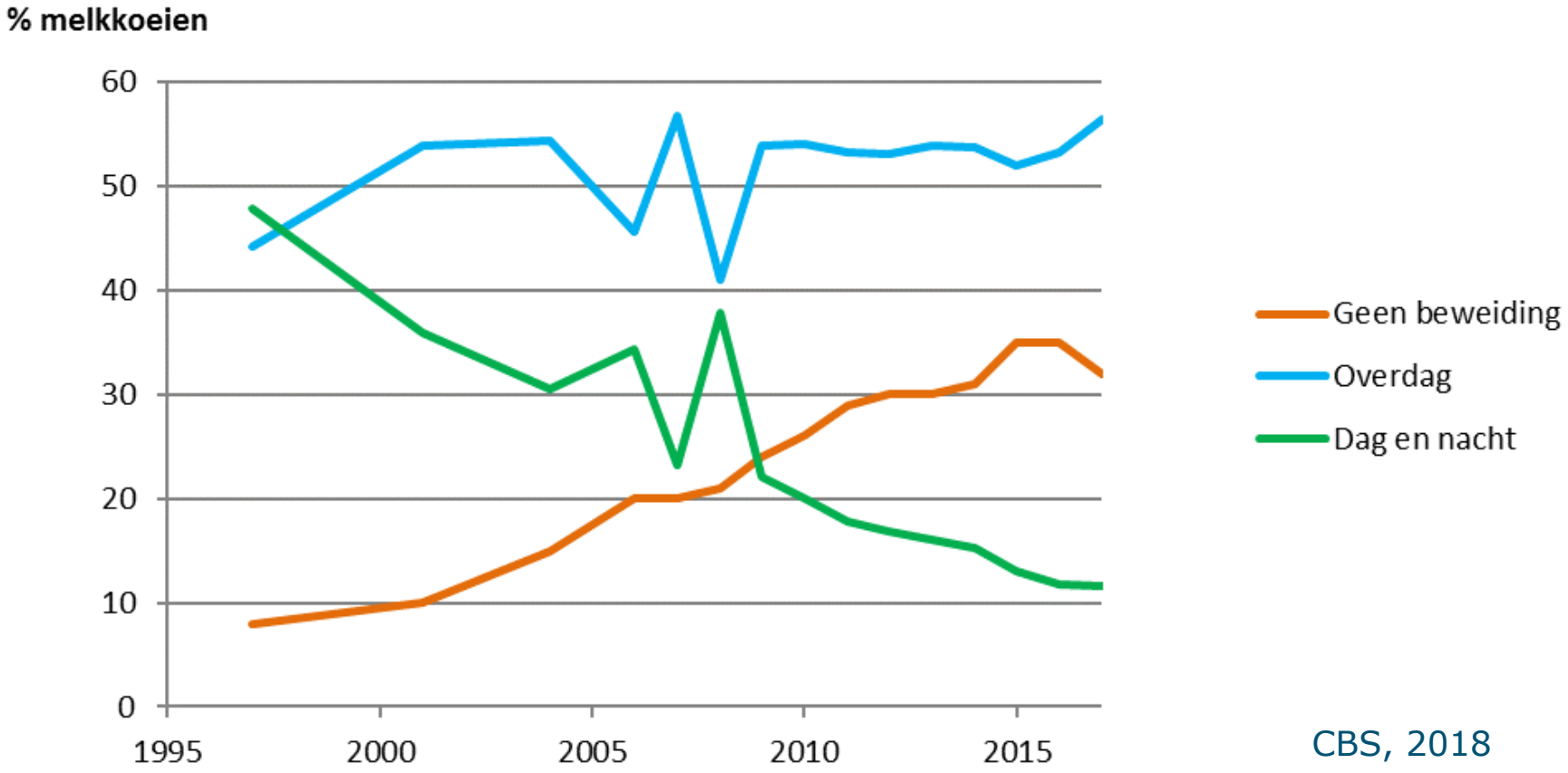
Samenstellers: Bert Philipsen en Agnes van den Pol-van Dasselaar

November 2018

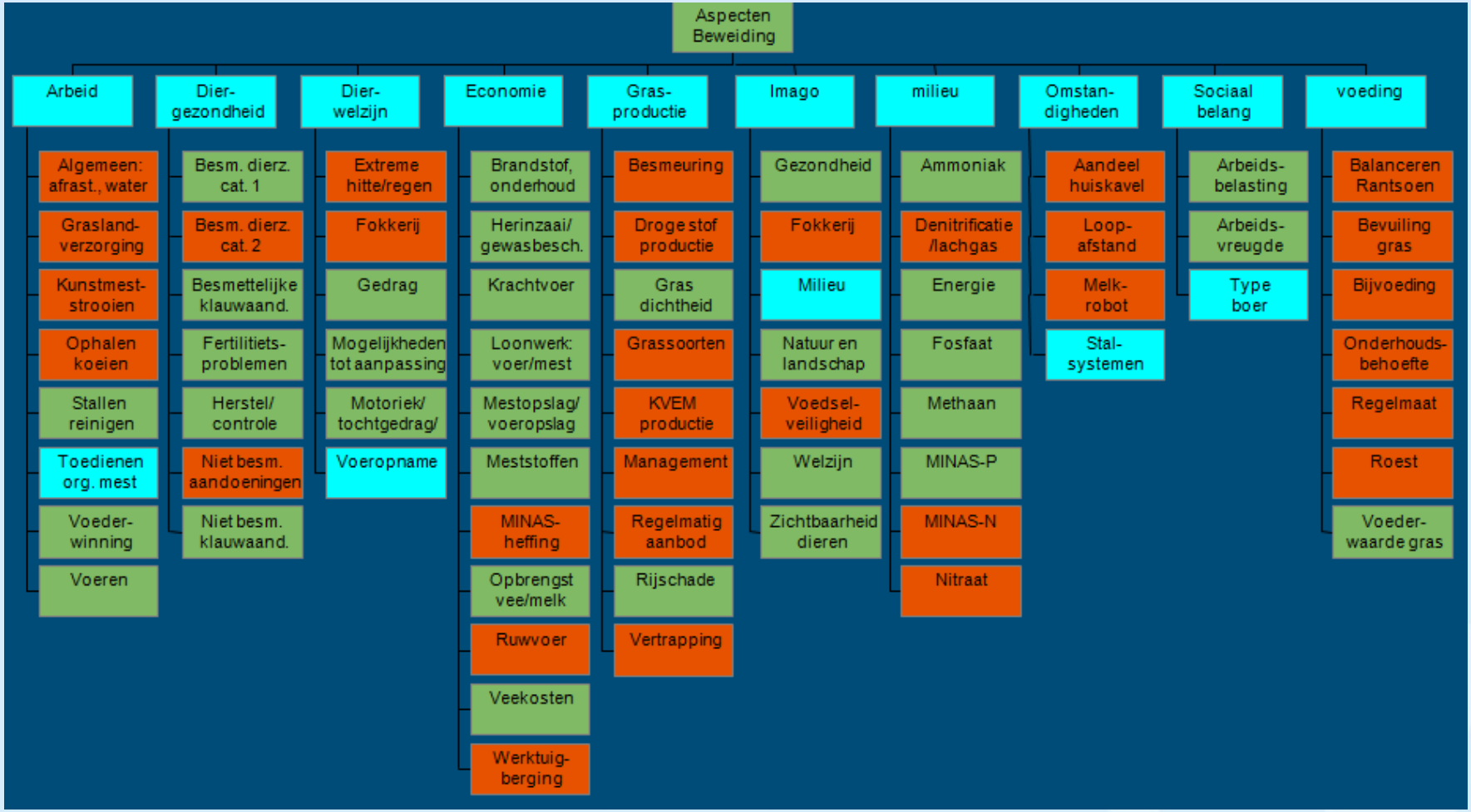
WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Beweiding in Nederland

CBS, 2018

Beweiding (matrix)

Rood negatief, blauw neutraal en groen positief voor weiden

© WLR 2011

Koe & Wij

Ga je weiden of opstallen?

Bert Philipsen

Ambitie project 2007-2008

Ga je weiden of opstallen?

Brede groep melkveehouders maakt een afweging

Ga je weiden of opstallen?

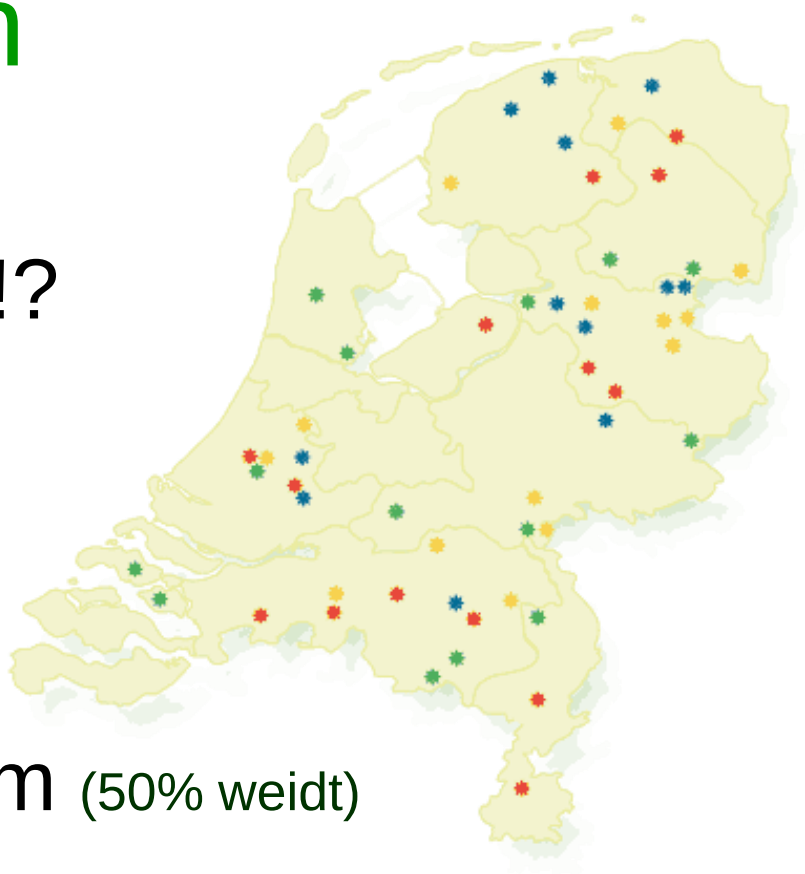
- Gemiddeld 87% bedrijven weidt
  - 12 uur 176 dagen
  - 1/3 deel onbeperkte weidegang
- in het Zuiden 73%
- in het Westen 97%

- Bij bedrijfsovername weidegang duidelijk ter discussie

Onderzoek Koe & Wij 2006 (CLM)

Vier praktijkgroepen

Waarom en hoe beweiden!?

- Kleine huiskavel (50% weidt)
- Grote koppel (70% weidt)
- Automatisch melksysteem (50% weidt)
- Hoge melkproductie/koe (70% weidt)

Dillema’s bij weiden?

- Wat maakt kiezen moeilijk, terwijl je wel moet kiezen...
- Weiden of opstallen? Wat kies jij als je kijkt naar…

1. Het weer
2. De schaalvergroting/bedrijfsontwikkeling
3. Diergezondheid en dierwelzijn
4. Je zelf als mens en ondernemer
5. Maatschappij en consument
6. Gevoel (gemak) ten opzichte van feiten

Ga je weiden of opstallen?

Welke afweging maken zij?

Weiden of opstallen is economie

- Welke feiten?
- Koe & Wij ervaring
- Koe & Wij vragen aan u…

Economie

2009, zandgrond
Berekening N-gift uit kunstmest

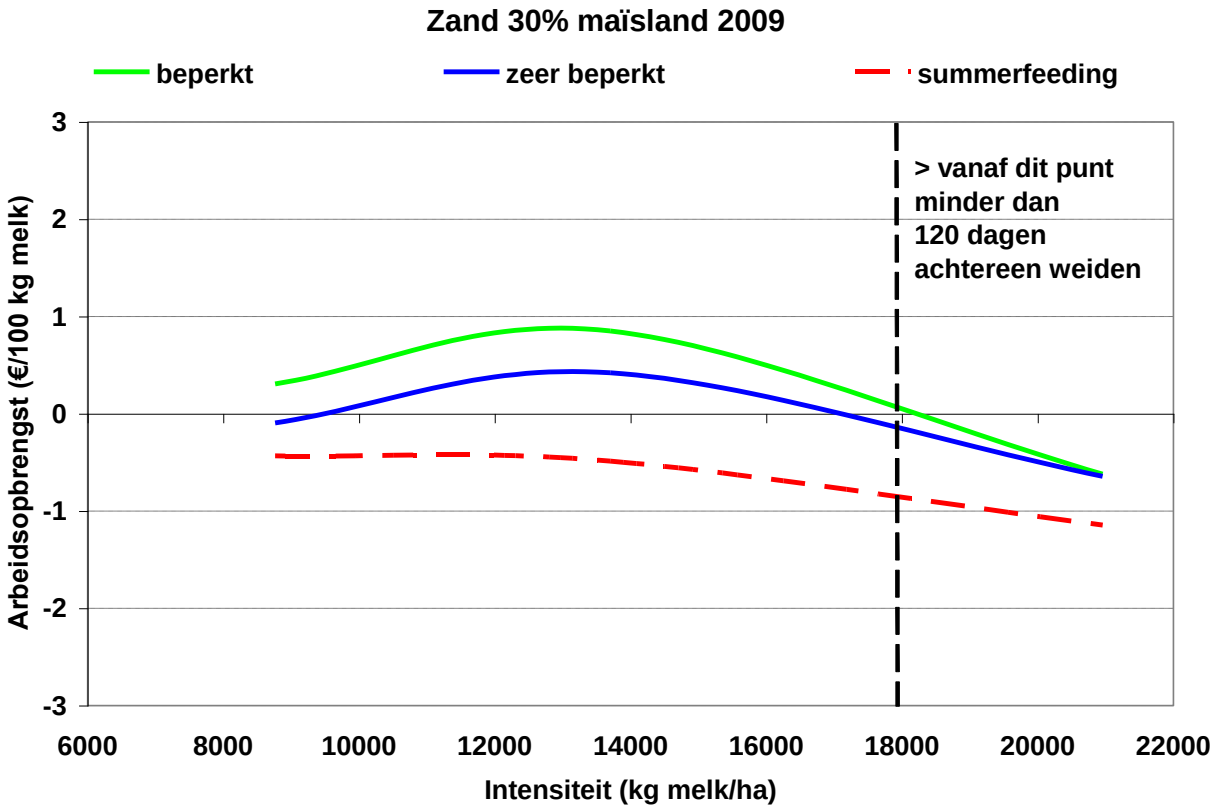
	100% gras		30% mais	
	weiden	opstallen	weiden	opstallen
gebruiksnorm (totaal)	260	340	227	283
orgN (derogatie)	250	250	250	250
werking org N	45%	60%	45%	60%
over voor KM	148	190	115	133
voordeel opstallen		**43**		**19**

Economie

WUR (LEI – ASG)

Gem nog voordeel bij weiden

(bron: lei-bin; ASG modellen)

Accon-AVM *1200 melkveehouders 2005-2006*

- Bij weidegang geldstroom 1,5 € ct hoger
  - Spreiding bij opstallen veel groter
  - Quotum 890.000 en 16.000 per ha
- Grote (1.5 miljoen) en intensieve (20.000/ha) bedrijven is geldstroom 0,75 € ct lager bij weiden

Gibo-groep *450 melkveehouders 2005-2006*

- Bij weidegang inkomen bijna €1 hoger
- Dit is ca €5000,- bij ca 600.000 kg melk
- Weiders ander type dan summerfeeders

Samengevat

- Weiden was gemiddeld voordeliger
- Opstallen eerder voordelig bij groot, intensief (20.000 kg/ha; 1,5 milj. kg melk)
- Factoren: kosten voor: voer, vee, arbeid, landverhuur, loonwerk, mechanisatie, bouwwerken
- Invloed boer groter dan systeem

Een voorbeeld uit AMS-groep

- Quotum 960.000 kg
- Koeien 115
- Gras 42 ha en maïs 20 ha
- Beperkt weiden: met 10 kg ds bijvoeding
- 5 melkgevende koeien/ha weiden
- Melkproductie 8600 kg/koe per jaar

Deelnemer AMS

Verschil in opbrengsten en kosten bij opstallen

Melkopbrengst (gehalten)	-€ 1200 (+/-)
Krachtvoerkosten	+€ 1400
Ruwvoerkosten	-€ 750
Gezondheidskosten (€10/koe extra)	+€ 1150 (+/-)
Strooiselkosten	+€ 1250
Kunstmestkosten	-€ 400

Loonwerkkosten (incl. herinzaai)	+€ 4500
Afrastering	-€ 1700
Brandstof	+€ 1350
Voer en mestopslag	+€ 950
Totaal extra kosten bij opstallen (excl. arbeid)	+€ 8950
Extra kosten (incl. arbeid)	+€ 7950 (+/-)

Schat je eigen verschil:

https://www.stichtingweidegang.nl/keuze-tussen-opstallen-of-weiden.html

- Gebruik ‘Economische checklist’
- Schat per post verschil weiden – opstallen
- Geef aan: ‘voordeel weiden’ of ‘nadeel weiden’

Opbrengsten	**+/-**	**Bedrag in euro's per jaar**
1 Melkgeld		0
2 Omzet en Aanwas		0
Totaal Opbrengsten	**+/-**	**0**
Kosten	**+/-**	**Bedrag in euro's per jaar**
1 Krachtvoer		0
2 Ruwvoer		0
3 Gezondheid		0
4 Fokkerij		0
5 Strooisel		0
6 Kunstmest		0
7 Loonwerk		0
8 Brandstof		0
9 Afrastering		0
10 Voer en mestopslag		0
11 Betaalde Arbeid		0
Totaal kosten	**+/-**	**0**
Nadeel/ Voordeel Totaal	**+/-**	**0**

Weiden of opstallen?

Economie: **Wat kies je als je kijkt naar:**	
Vraag 1. Kosten Krachtvoer, voederwinning, loonwerk, machines, diergezondheidskosten, etc.	0 Beweiden 0 Opstallen
Vraag 2. Opbrengsten Meerprijs (weide)melk, melkprijs (gehalten), grasopbrengsten, wintertoeslag	0 Beweiden 0 Opstallen
Vraag 3. Bedrijfssituatie Grondsoort, draagkracht, verkaveling, stal- of melksysteem, mestafzet/mestwetgeving	0 Beweiden 0 Opstallen

Weiden of opstallen is arbeid

- Welke feiten?
- Koe & Wij ervaring
- Koe & Wij vragen aan u…

Arbeid modelmatig…

Doel

Verschil in arbeidsuren bij 5 systemen

Uitgangspunten

- 650.000 kg melk; 80 mk
- 180 weidedagen: omweide systeem
- Jongvee op stal
- Geen verschil in mechanisatie
- Maaien, schudden, wiersen zelf

Arbeid modelmatig…

inkuilen in loonwerk

	Onbep W	Bep W	Zbep W	Sumf
algemeen	100%	101%	101%	107%
grasland & voedergewassen	100%	130%	162%	153%
vee verzorgen	100%	102%	104%	103%
voeren	100%	103%	113%	112%
melken (inclusief koeien ophalen)	100%	96%	96%	93%
Totaal	**100%**	**102%**	**106%**	**104%**

- Veel voederwinning -> nadeel SUMF
- Sumf minder tijd dan Zeer bep Weiden
- Zeer bep Weiden -> dubbel systeem

Dagelijks of seizoenswerk

(melken - voeren – veeverzorgen)

	Onbep W	Bep W	Zbep W	Sumf
Totaal	100%	102%	106%	104%
dagelijks werk	100%	99%	102%	99%
seizoenswerk	100%	111%	122%	122%

- Minder dagelijks werk bij opstallen
- Meer seizoenswerk bij opstallen
- Afhankelijk van keuzes

Weiden of opstallen meer of minder arbeid

	Deelnemer AMS
• Melken	+ 25 Min/w.dag
• Voeren	- 10
• Veeverzorging	- 13
• Graslandbeheer	+ 15
• Algemeen	- 0,3
	+ 17 Min/w.dag totaal

Checklist onderdelen

		v Middelkoop	Gemiddelde 9 amsers
Melken		**invullen: min / weidedag**	**invullen: min / weidedag**
Aantal weidedagen		180	182
Halen en brengen van de koeien	+	20	23
Schoonmaken looppad stal-wei	+	5	3
schoonmaken uier en spenen	-	0	0
Voeren		**min / weidedag**	**min / weidedag**
kuil blootleggen	-	3	4
uithalen/verdelen kuil/mais	-	4	7
naverdelen/aanschuiven	-	3	3
Veeverzorging		**min / weidedag**	**min / weidedag**
reinigen roosters, boxen	-	10	10
veecontrole (tochtigheid ed)	+	0	3
gezondheid (klauwbekappen, …)	-	2,5	5
Subtotaal 1		+3	+0

Weiden of opstallen is arbeid…

- Arbeids tips
- Individuele keuzes belangrijk
- Er is meer dan arbeidstijd….
  - Welke pieken en wanneer?
  - Organisatie en planning?

- Checklist:“Hoeveel tijd meer/minder bij weidegang?” http://edepot.wur.nl/367347

Weiden of opstallen?

Arbeid: **Wat kies je als je kijkt naar:**	
Vraag 1. Hoeveelheid arbeid Op welke tijden, hoeveel uren, arbeidspieken	0 Beweiden 0 Opstallen
Vraag 2. Soort arbeid Leuk werk, gemakkelijk werk, vereist kwaliteiten, fysiek/zwaar werk	0 Beweiden 0 Opstallen
Vraag 3. Organisatie van arbeid Planning, voorspelbaarheid, invloed/controle, management	0 Beweiden 0 Opstallen

Weiden of opstallen is maatschappelijke waarden

- Welke feiten?
- Koe & Wij ervaring
- Koe & Wij vragen aan u…

Goede potentie voor weidezuivel

Weidegang wordt als belangrijk ervaren

- 90% **belangrijk dat koeien in de wei lopen**.
- 70% denken dat er **minder koeien in de wei** lopen dan 10 jaar geleden.

Nederlander wil graag de koeien in de wei houden

- 70% is **bereid iets te doen** om koeien in de wei te houden,
  - 5 cent per liter **meer betalen** voor zuivelproducten (59%)
- De boer is **verantwoordelijke** voor weidegang (70%),
  zuivelindustrie als verantwoordelijke (35%)

Positieve houding tegenover weidezuivel

- 90% vindt **weidezuivel een (heel) goed initiatief**
  - omdat koeien in de wei horen (63%)
  - omdat het fijn is voor koeien om te kunnen grazen (58%)
  - omdat Friesche Vlag hiermee haar verantwoordelijkheid neemt (51%)

Weiden of opstallen is maatschappelijke waarden

- Omgeving (direct contact)
  - Waardeert weidegang
  - Staat niet negatief tegenover opstallen
- Maatschappij (indirect contact)
  - strategie lange termijn om te mogen produceren
  - MVO = dierwelzijn voor consument
  - Aantrekkelijker landschap
  - Imago en dierwelzijn beter (in ogen consument)
- Beleid en Markt (indirect effect)
  - Voorkomen strengere mestwetgeving
  - Mogelijkheid diverse melkstromen, dagverse zuivel

Weiden of opstallen?

Maatschappelijke waarden **Wat kies je als je kijkt naar:**	
Vraag 1. Omgeving Relatie familie, vrienden, buren en dorpsbewoners, uitstraling in de directe omgeving	0 Beweiden 0 Opstallen
Vraag 2. Maatschappelijk verantwoord ondernemen Cultuur historisch landschap, maatschappelijk draagvlak, duurzaamheid, dierenwelzijn	0 Beweiden 0 Opstallen
Vraag 3. Beleid en markt Om hoeverre heeft jou keuze invloed/gevolg op de markt en het toekomstig beleid	0 Beweiden 0 Opstallen

Weiden of opstallen is persoonlijke waarden

- Welke feiten?
- Koe & Wij ervaring
- Koe & Wij vragen aan u…

Keuze is afweging maken...

Persoonlijke waarden

Persoonlijke drijfveren

- Blijken van belang
- Bij weiden en opstallen
- Bij groei en ontwikkeling

Type ondernemer drijfveren →

Weiden of opstallen is persoonlijke waarden

1. Zakelijke afweging
   Economisch/cijfermatig gedreven
2. Gemak en genieten bepalen afweging
   Afweging vanuit zichzelf gedreven
3. Afweging uit gewoonte en ervaring
   Afweging uit zekerheid, wat is nu de norm?
4. Overtuigde afweging
   Eigen normen en waarden bepalen afweging

Weiden of opstallen?

Persoonlijke waarden: **Wat kies je als je kijkt naar:**	
Vraag 1. Welk werk het beste past Wat past bij je karakter, wat geeft een kick, voldoening, plezier, rust, genot.	0 Beweiden 0 Opstallen
Vraag 2. Het beroep boer zijn Wat hoort een boer te doen, traditie, hoe mag je koeien houden, wat geeft aanzien	0 Beweiden 0 Opstallen
Vraag 3. Jezelf als mens Wat zou je doen als je er niet van hoefde te leven. Waarden en gewoonten, gezin, opvattingen, geloof.	0 Beweiden 0 Opstallen

Ga je weiden of opstallen?

- Denk in mogelijkheden!

- Bij weiden: maak jaarlijks beweidingsplan
- Bij opstallen en weiden: zorg voor koevriendelijke stal

Meer informatie en verdieping

- Informatie en advies
    - www.stichtingweidegang.nl

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Deze diaserie is samengesteld in het kader van het project WURKS-beweiding door Wageningen Livestock Research. Onze dank gaat uit naar allen die materiaal aangeleverd hebben voor deze dia’s. De samenstellers hebben hun uiterste best gedaan om juiste en actuele informatie te plaatsen. Wageningen Livestock Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van het getoonde onderzoek of de toepassing van de adviezen.

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH